Adviesaanvraag college aan stadsgebied Weesp

Invullen door directie:

Onderwerp adviesaanvraag:	Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026
Portefeuille:	Kunst en Cultuur
Directie:	Economische Zaken en Cultuur
Datum behandeling college	10 februari 2026
Datum adviesaanvraag:	18 februari 2026
Deadline ontvangst advies:	15 april 2026
Advies mailen naar:	o.van.den.muysenberg@amsterdam.nl
Meegestuurde stukken:	Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026
Heeft er consultatie vooraf plaatsgevonden?	De beleidsmedewerkers kunst in de openbare ruimte van de stadsdelen zijn via het overleg buitenkunst gevraagd mee te denken over de richtlijnen aanvragen herdenkingsmonumenten.

Invullen door stadsdeel:

Stadsdeel:	Stadsgebied Weesp
Procesbegeleider:	Brigitte van Dijk-Weesie
Datum weekstart/staf:	...
Datum stadsdeelcommissie:	...
Datum dagelijks bestuur:	...
Registratienr. (optioneel):	...

Over gevraagde adviezen: Conform de Verordening stadsdelen en stadsgebied Amsterdam 2022:

- (art. 12, lid 1) betrekt college en BM het DB bij voorbereiding van stedelijke kaders als deze kaders betrekking hebben op taken en bevoegdheden van DB of DB een rol krijgt in uitvoering van die kaders, of
- (art. 12, lid 2) als college of BM voornemens is over stedelijke kaders besluit te nemen of voornemens is ander besluit te nemen waarbij belangen van een of meer stadsdelen zijn betrokken, in ieder geval bij vaststellen van bestemmingsplannen, wint college of BM bij DB advies in.

DB legt deze adviezen voor aan SDC (art. 19).

Bij besluitvorming maakt DB inzichtelijk wat advies van SDC is en hoe eventuele voorstellen of moties als bedoeld in art. 30, lid 3, zijn verwerkt. DB neemt advies van SDC over indien is vastgesteld met meerderheid van stemmen en past binnen stedelijke en budgettaire kaders. DB kan uitsluitend schriftelijk met zeer zwaarwegende redenen afwijken van advies of voorstel van SDC. (art. 19, lid 5) Als standpunten van stadsdeelcommissieleden bij uitbrengen van advies uiteenlopen, worden in advies standaard alle verschillende standpunten binnen commissie kenbaar gemaakt. (art. 30, lid 5)

Adviesvraag college

Formuleer hier de vraag aan het dagelijks bestuur

We vragen u, als dagelijks bestuur van het stadsdeel, het Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 te voorzien van advies namens uw stadsdeel. Dit beleidskader is bedoeld om invulling te geven aan het inclusiever maken van de openbare ruimte door een meer diverse collectie kunstwerken te realiseren. Dit moet bijdragen aan een inhaalslag gericht op een betere en meer gelijkwaardigere representatie van de verschillende achtergronden van Amsterdammers en verhalen in en van de stad.

Concreet vragen wij uw advies over:

- We nemen een bijdrage aan de meerstemmigheid en representatie van de verscheidenheid aan inwoners in onze stad als uitgangspunt voor de eigen opdrachtverlening als gemeente. Uitgangspunt is het realiseren van een complete, leefbare en inclusieve stad waarin iedereen zich moet kunnen terug herkennen en zich thuis voelt. Daarom geven we bij de toevoeging van nieuwe kunst in de openbare ruimte voorrang aan de

verhalen van tot nu toe onderbelichte of nog niet vertegenwoordigde gemeenschappen. Het advies van het SCA om hierbij te kijken naar onder andere diversiteit, migratiegeschiedenis, de LHBTIQ+ gemeenschap en vrouwen nemen we over. Kunt u zich vinden in dit uitgangspunt?

- De richtlijnen voor herdenkingsmonumenten. Hoe kijkt u aan tegen de invoering van deze richtlijnen, die bedoeld zijn om de plaatsing van nieuwe herdenkingsmonumenten te reguleren? Zijn de genoemde criteria volledig of zijn er aanscherpingen of toevoegingen nodig?

Conceptadvies Bestuurscommissie

Het dagelijks bestuur formuleert hier t.b.v. de vergadering een conceptadvies

De Bestuurscommissie van stadsgebied Weesp kan zich in grote lijnen vinden in het uitgangspunt om te streven naar meerstemmigheid en representatie bij kunst in de openbare ruimte die goed aansluit bij de identiteit van het stadsgebied. In het stadsgebied wonen mensen met uiteenlopende achtergronden, leeftijden en perspectieven. Kunst in de openbare ruimte kan bijdragen aan herkenning, verbondenheid en zichtbaarheid van deze diversiteit. Het uitgangspunt om bij nieuwe kunstopdrachten ruimte te geven aan onderbelichte of nog niet vertegenwoordigde gemeenschappen – waaronder aandacht voor diversiteit, migratiegeschiedenis, de LHBTIQ+ gemeenschap en vrouwen, conform het advies van het Stadscuratorium Amsterdam – past binnen de ambitie om een inclusieve en leefbare omgeving te realiseren waarin iedereen zich gerepresenteerd voelt. Tegelijkertijd vraagt dit uitgangspunt in stadsgebied Weesp om een zorgvuldige toepassing, met aandacht voor:

De eigen identiteit en geschiedenis van het stadsgebied. Stadsgebied Weesp kent een sterke lokale geschiedenis – onder meer verbonden aan de vestingstad, industrie (zoals de cacao- en jeneverproductie) en het beschermde stadsgezicht. Nieuwe kunstwerken kunnen aansluiten bij deze historische en ruimtelijke context, zodat zij niet los komen te staan van de omgeving, maar juist een verrijking vormen.

Schaal en draagvlak. Stadsgebied Weesp heeft een andere schaal en gemeenschapsstructuur dan bijvoorbeeld het centrum van Amsterdam. Participatie en lokaal draagvlak zijn hier extra belangrijk. Een zorgvuldig participatief proces helpt om verhalen op te halen die specifiek in het stadsgebied leven.

Balans tussen vernieuwing en bestaande collectie. De bestaande monumenten en kunstwerken maken onderdeel uit van het lokale geheugen. Het toevoegen van nieuwe perspectieven hoeft geen verdringing te betekenen, maar kan juist zorgen voor aanvulling en verdieping.

Tijdelijke en experimentele vormen. De Bestuurscommissie onderschrijft de voorgestelde pilot om jonge kunstenaars en bemiddelaars (begeleiders van het proces bij de totstandkoming van nieuwe kunst in de openbare ruimte) meer kansen en ervaring te geven. Tijdelijke kunstwerken die via een laagdrempelig proces worden gerealiseerd laten zien dat zij ruimte kunnen bieden voor nieuwe stemmen. Voor het stadsgebied kan een vergelijkbare aanpak passend zijn op locaties waar bijvoorbeeld ontmoeting centraal staat.

Budget: De Bestuurscommissie onderschrijft het uitgangspunt dat kunst in de openbare ruimte een inclusieve en meerstemmige weerspiegeling moet zijn van de samenleving. Daarbij is het essentieel dat nieuwe kunstwerken zowel bijdragen aan bredere representatie als geworteld zijn in de lokale geschiedenis, schaal en identiteit van het stadsgebied. Voor stadsgebied Weesp geldt dat de realisatie van kunst in de openbare ruimte sterk afhankelijk blijft van beperkte financiële middelen. Initiatieven van bewoners lopen daarbij geregeld vast op complexe subsidieprocedures via het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK), de verplichte advisering door het Stadscuratorium en de ingewikkelde inkoop- en aanbestedingsregels, wat de beoogde participatie kan belemmeren. De Bestuurscommissie stelt een laagdrempeliger processtructuur voor waarin onder andere het Stadscuratorium optioneel wordt ingezet en waarin stadsdelen en het stadsgebied meer rechtstreeks over middelen kunnen beschikken, zodat lokale kunstinitiatieven eenvoudiger en zelfstandiger gerealiseerd kunnen worden.

Gebiedsontwikkeling/Percentageregeling: De Bestuurscommissie benadrukt dat kunst in de openbare ruimte vanaf de start en in alle planfasen van gebiedsontwikkeling moet worden meegenomen en hier ook actief op moet worden getoetst.

Onder andere voor de nieuwe wijk Weespersluis liggen er kansen om kunst in de openbare ruimte al vanaf het begin onderdeel te maken van de gebiedsontwikkeling. Door kunst mee te nemen in de verschillende planfases kan het een integraal onderdeel worden van de identiteit en inrichting van het gebied, in plaats van een sluitstuk. Het is

daarbij belangrijk dat plannen hier structureel op worden getoetst, zodat kunst daadwerkelijk wordt geborgd in de planvorming en bijdraagt aan een aantrekkelijke en herkenbare leefomgeving.

De percentageregeling is tot nu toe nog niet benut; daarom is meer bekendheid en een verplichte, vroegtijdige toepassing binnen projecten noodzakelijk. De uitvoering van deze regeling wordt bij het stadsgebied belegd, waarbij voldoende middelen vanuit de grondexploitaties beschikbaar moeten zijn voor capaciteit en proceskosten om de realisatie van kunstprojecten goed te begeleiden.

Richtlijnen herdenkingsmonumenten
De Bestuurscommissie van stadsgebied Weesp staat in grote lijnen positief tegenover de voorgestelde richtlijnen, omdat zij zorgen voor zorgvuldigheid, draagvlak en kwaliteit bij de totstandkoming van herdenkingsmonumenten. De richtlijnen waarborgen historische relevantie voor Amsterdam/stadsgebied Weesp en haar inwoners, stimuleren maatschappelijk draagvlak en bevorderen onderbelichte verhalen.

Tegelijkertijd vraagt de specifieke identiteit en schaal van Weesp en Driemond – met een eigen, rijke geschiedenis en sterke lokale betrokkenheid – om enkele aanscherpingen en aanvullingen:

1. Er dient een relatie te zijn tussen het thema van het herdenkingsmonument (de persoon, de groep of de gebeurtenis) en de historie of het heden van de stad Amsterdam en zijn inwoners.
Voor stadsgebied Weesp, dat sinds 2022 onderdeel is van de gemeente Amsterdam maar een eigen historische ontwikkeling kent, is het belangrijk dat deze richtlijnen voldoende ruimte laten voor lokale identiteit en geschiedenis van Weesp en Driemond zelf. Het is van belang dat lokale gebeurtenissen, personen of gemeenschappen die primair met het stadsgebied verbonden zijn (maar minder met de historische stad Amsterdam) óók in aanmerking komen.

2. De persoon, de groep of gebeurtenis waarvoor het herdenkingsmonument is bedoeld heeft een grote symbolische waarde en betekenis voor een grote of specifieke groep Amsterdammers.
In het stadsgebied kan een monument grote betekenis hebben voor een kleinere, hechte gemeenschap. Het criterium “grote of specifieke groep Amsterdammers” zou verduidelijkt kunnen worden naar:
“een aantoonbaar betekenisvolle groep Amsterdammers en/of Weespers”.

3. Er is een directe relatie tussen het thema van het herdenkingsmonument en de voorgestelde locatie voor het herdenkingsmonument in Amsterdam.
Voor stadsgebied Weesp is de historische gelaagdheid van plekken, waaronder de vestinggeschiedenis, de Vecht, het industriële verleden en het aanwezige erfgoed essentieel. Wij vragen aandacht voor ruimtelijke inpassing binnen het kleinschalige en historisch beschermde stadsbeeld.

4. *Het herdenkingsmonument draagt bij voorkeur bij aan het vertellen van onderbelichte verhalen in de openbare ruimte, zoals van migratiegeschiedenis, de LHBTIQ+ gemeenschap en vrouwen.*
De Bestuurscommissie ondersteunt dit criterium en ziet daarbij ook ruimte voor kleinschalige, lokale verhalen zoals migratiegeschiedenis, arbeidersgeschiedenis (bijv. cacao- en jeneverindustrie), vrouwen uit de Weesper en Driemondse gemeenschap en regionale verzetsgeschiedenis.

5. *Er is maatschappelijk draagvlak voor het herdenkingsmonument in de vorm van breed gedragen steunbetuigingen van bij het thema betrokken Amsterdammers of (belangen)organisaties.*
De Bestuurscommissie onderschrijft dit criterium en zal bij het realiseren van monumenten lokale bewonersorganisaties en erfgoedverenigingen en inhoudelijk specialisten actief betrekken.

6. *Er zijn minimaal vijf jaar verstreken sinds het overlijden van de persoon of nadat de gebeurtenis heeft plaatsgevonden waarvoor het gedenkteken een eerbetoon is.*
Wat de Bestuurscommissie betreft heeft dit criterium geen nadere aanscherping nodig, tenzij er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden met breed maatschappelijk belang.

7. *Het herdenkingsmonument dient tot stand te komen via het gemeentelijke proces voor kunst in de openbare ruimte en ontworpen te worden door een professionele kunstenaar.*
De Bestuurscommissie ziet hierbij graag ruimte voor lokale, niet professionele makers of gemeenschappen. Dit versterkt de lokale verankering, vergroot het draagvlak en kan leiden toe een betekenisvoller eindresultaat.

Tot slot geeft de Bestuurscommissie graag mee dat in het concept beleidskader nauwelijks wordt gesproken over stadsgebied Weesp en ontbreken er voorbeelden. Wij vragen daarom om het stadsgebied expliciet te betrekken in het conceptstuk.

Daarnaast zijn wij zowel ambtelijk als bestuurlijk onvoldoende vooraf bevraagd en meegenomen zijn in het voorliggende concept. Graag vragen wij aandacht voor een betere samenwerking tussen college en stadsgebied bij toekomstige beleidsvoorstellen.

Advies bestuurscommissie: Advies van de bestuurscommissie aan het college van burgemeester en wethouders